

Mikor kezdje gyermekem az iskolát?

Mi is az iskolaérettség?

Az iskolaérettség olyan idegrendszeri érettségi állapot, amit nem lehet siettetni, gyorsítani vagy kieroszakolni. Ahhoz, hogy gyermekünk meg tudjon felelni az iskolai elvárásoknak, fontos, hogy testileg, lelkileg, szellemileg és szociálisan is éretté váljon az óvodáskor végére.

A közoktatási törvény értelmében minden gyermek iskolakötelesnek számít, aki adott év augusztus 31-ig betölti 6. életévét.



Az iskolaköteles gyermek ismervei

Fizikai alkalmasság

- 110-130 cm, 18-22 kg
- első alakváltás (megnő, megnyúlik), fogváltás megindulása
- nagy-és finommozgások összerendezettsége
- jobb-bal kéz dominancia kialakulása
- helyes ceruzafogás
- egyensúlyérzék- fejlett idegrendszerre utal, aminek hiánya figyelem és magatartászavart okoz
- vállak, csuklók, ujjak mozgékonyága, végtagok egymástól független mozgása



Különbség lányok és fiúk között- a lányok általában egy évvel érettebbek a fiúknál

Két fiú és két lány között is nagyobb különbségek mutatkozhatnak

Krónikus betegségek, gyakori kórházi ellátások negatívan befolyásolhatják az iskolaérettséget. A rendszertelen óvodalátogatás miatt hiányosságok jelentkezhetnek a szocializáció terén, a betegség miatt fizikailag gyenge lehet a gyermek, továbbá az aktív mozgás hiánya negatív hatással van a motoros képességek fejlődésére.

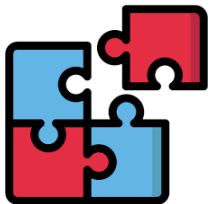
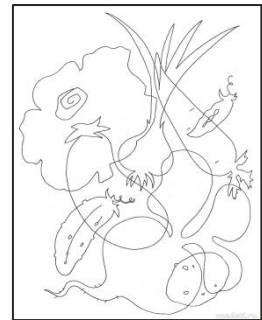
Kognitív érettség

- **Általános tájékozottság** - a gyermek ismeri a személyes adatait, lakhelyét, évszakokat, napszakokat....

- **Pontos észlelés és differenciálás** (a látás és hallás területén)- a gyermek képes a látott alakot helyesen észlelni, különbséget tenni alapvető formák között

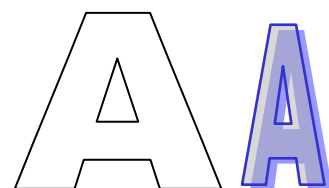


- **Alak és háttér megkülönböztetése** (a látás és hallás területén)- a gyermek ki tudja szűrni a fontos információt, el tud vonatkoztatni a zavaró tényezőktől



- **Analizáló- szintetizáló képesség**- képes részekre bontani az egészet, valamint kisebb részekből összerakni egy egészet

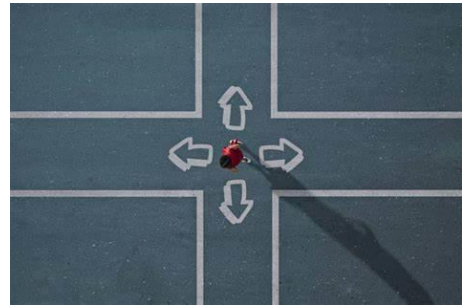
- **Alak, forma, szín és nagyságállandóság**- a gyermek képes felismerni az ismert formákat vagy betűket, akkor is, ha azok más színűek, alakúak, méretűek vagy más formájuk



- **Sorrendiség felismerése**- olvasás során a betűsort kell dekódolni, felfogni és értelmezni helyes sorrendben. Íráskor pedig a helyes kiejtésnek megfelelően leírni

- **Átfordítási képesség-** az egyik érzékelési síkon szerzett ismeretet egy másik érzékelési síkon reprodukálni. Pl.: a gyermek képes elmondani, mit lát vagy hall

- **Térbeli tájékozódás-** a térirányok felismerése. Jobb-bal, fent-lent,



- **Beszéd fejlettsége-** iskolakezdésre a gyermeknek tökéletesen kell ismerni az anyanyelvét, árnyaltan, összefüggően kell kifejeznie magát. Fontos a megfelelő szókincs és helyes kiejtés a könnyebb tanulás érdekében

- **Szem-kéz koordináció-** a szem vezeti a kéz motoros tevékenységét. A gyermek szemével úgy tudja követni a kezét, hogy közben nem a kezére, hanem a leírtakra figyel

- **Az emlékezet megfelelő szintje-** az emlékezet megfelelő működése segíti a tananyag elsajátítását, felidézését, felhasználását

- **Logikus gondolkodás-** 6 éves korára a gyermeknek el kell tudnia végezni az elemi gondolkodási műveleteket:
 - ok-okozati összefüggések (pl.: képek időrendi sorrendbe állítása)
 - csoportosítás és osztályozás (pl.: tárgyak csoportosítása funkciójuk szerint)
 - összehasonlítás (pl.: megtalálni a kakukktojást)
 - lényegkiemelés
 - matematikai gondolkodás (több-kevesebb, mennyiségek sorba rendezése)

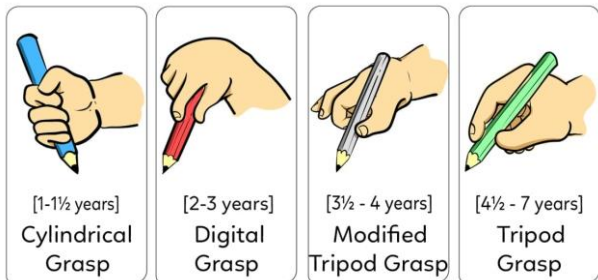
[Képességfejlesztés otthon](#)

[Gondolkodást fejlesztő játékok](#)



- **Problémamegoldó gondolkodás-** segíti a beilleszkedést és az önálló munkát. Fontos, mert a tanulás során folyton problémás helyzetek állnak elő (pl.: Hol kezdjem az olvasást? Melyik ceruzával írok?)

- **Grafomotorika-** írómozgás- kialakulása a nagymozgásokkal kezdődik, majd a kéz fokozatosan felszabadul, az ujjak egyre precízebben mozognak. A kézfej 5-7 éves korban válik alkalmassá az írómozgás kivitelezésére. Főként kézműves tevékenységekkel fejleszthető, mint a gyurmázás, gyöngyfűzés, papírhajtogatás, nyírás, ragasztás, színezés, alakzatok ábrázolása



- **Figyelem-** a tanulás egyik alapfeltétele a jól rögzíthető és tartós figyelem (vizuális és auditív). Az iskolaérett gyermeknek tudni kell:
 - a figyelmét hosszabb ideig összpontosítani, akár olyasmire is, ami nem érdekli a gyereket
 - apró részleteket pontosan megfigyelni
 - követni a látott vagy hallott utasításokat
 - kb 15 percig aktívan figyelni, koncentrálni egy feladatra

A figyelem fejleszthető: memórijátékok, kakukktojás, keresd a párját, pontokat összekötni, adott instrukció szerint színezni, több tárgy esetében az azonossági és különbözőségi jegyeket megtalálni, mese felolvasása után kérdések feltevése

[Figyelemfejlesztő játékok](#)

[Auditív figyelem fejlesztése](#)

[Vizuális észlelés, figyelem és emlékezet fejlesztés](#)

Pszichológiai alkalmasság

1. Szociális érettség és együttműködés

Az iskolaérettség szempontjából az egyik legfontosabb kritériumnak a szociális érettség tekinthető, ugyanis lehet a gyermek bármilyen okos, ügyes, értelmes, ha egy nagyobb gyermekközösségben képtelen a szabályoknak megfelelően létezni és a társas együttélés követelményeinek megfelelni.

A szociálisan érett gyermek:

- örül, hogy iskolába jár, érdeklődik az iskolai tevékenységek iránt
- korához képest önállósult a szülőktől
- képes beilleszkedni a csoportba, barátkozik
- képes elfogadni a felnőttek irányítását- tisztelettel és bizalommal fordul feléjük
- együttműködő, nem agresszív- ki tudja fejezni szükségleteit, és háritani a nem kívánt viselkedést
- képes elfogadni (felnőtt segítségével) cselekedeteinek következményeit
- ismeri és elfogadja a közösségi szabályokat (köszöntés, kérés, köszönet...)
- önálló az öltözködésben, evésben, személyes higiéniában

Mit tehet a szülő?

- a gyermeket a szabályok betartására tanítani a játékok során, megbízni őt egyszerű feladatokkal- társasjátékokat játszani
- ösztönözni az együttműködésre
- támogatni az illemszabályok betartásában ("varázsszavak" használata: kérem, köszönöm, bocsánat)
- fejleszteni a gyermek azon képességét, hogy bizonyos dolgokon vagy felnőtt figyelmén tudjon osztozni másokkal
- bekapcsolni a gyermeket az otthoni közös feladatokba, házimunkába

Fejlesztési technikák:

- modellnyújtás- a szülő a legfőbb minta a gyermeknek!
- szerepjátékok, problémamegoldás
- történetek megbeszélése

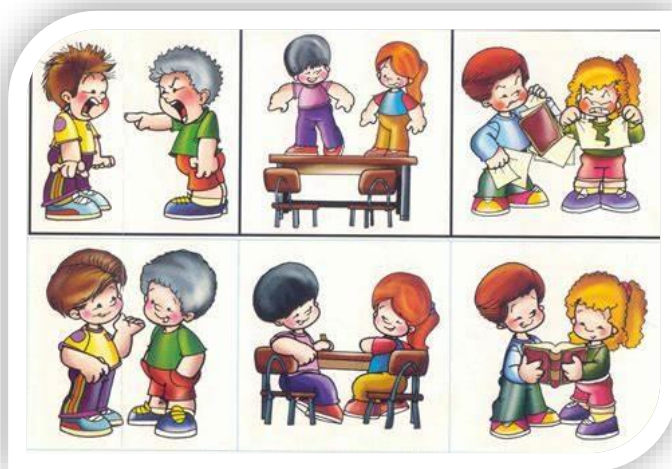
[Szociális kompetencia](#)

[Fejlesztő játékok gyűjteménye](#)

[Szociális kompetenciát fejlesztő játékok](#)

Munkára való érettség:

- a gyermek meg tudja különböztetni a játékot a kötelességtől
- kitart a tevékenységénél (15-20 percig)
- képes leküzdeni az akadályokat, elviseli a kudarcot
- kialakult a feladattudata: megérti, hogy egy feladatot akkor is el kell végezni, ha épp nincs hozzá kedve
- tud alkalmazkodni a tanítási óra menetéhez, tempójához
- képes kivárni a sorát, türelmes

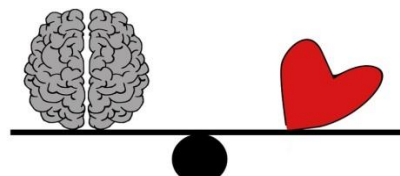


2. Érzelmi érettség

Az érzelmileg érett iskolaköteles gyermek:

- várja az iskolát, készül rá
- érzelmileg kiegyensúlyozott
- képes alkalmazkodni a szabályokhoz
- elfogadja a felnőtt irányítást
- önfegyelmel rendelkezik- feladathelyzetben képes késleltetni szükségleteit, tud várni a mondanivalójával
- képes kezelni a megélt kudarcot, nem esik kétségbe, ha valami nem sikerül elsőre, vagy ki kell javítania valamit

Ha a gyermek fizikailag és értelmileg érett az iskolára, de érzelmileg nem terhelhető, akkor nem beszélhetünk valódi iskolaérettségről!



Mit tehet a szülő az érzelmi érettség fejlesztése érdekében?

- az érzelmi nevelés alapfeltétele, hogy gyermekünk biztonságban érezze magát. Naponta mondjuk el neki, mennyire szeretjük!
- intenzív odafigyelés, ölelés, közös éneklés, sok beszélgetés- fontos a szemkontaktus. Ez mind megalapozza a gyermek későbbi érzelmi terhelhetőségét
- szülőként mintaként szolgálunk!- ha mi beszélünk a saját érzéseinkről, valamint megnevezzük a gyermek saját érzéseit, akkor egy nap képes lesz ő beszélni az érzéseiről
- sok meseolvasás és játék- segíti az érzelmi intelligencia (EQ) fejlődését
- beszéljünk a gyermekkel arról, hogyan ismerhetők fel az egyes érzelmek (milyen jeleket kell figyelniünk magunkon vagy a másik emberen, hogy észrevegyünk, ha épp szomorú, csalódott vagy vidám...)
- tanítsuk meg, hogy joga van az érzéseihez, minden érzést el lehet fogadni, de a cselekedeteinket kell korlátoznunk
- mutassuk meg, hogyan kezelheti elfogadható módon az érzéseit (pl.: mit tehet, ha nagyon dühös)

[Játékos gyakorlatok](#)

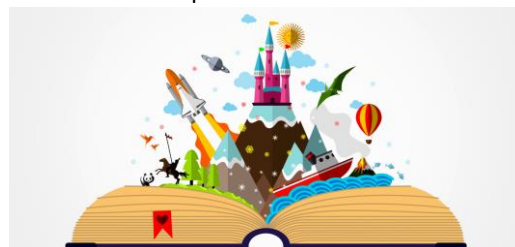
[Játékok érzelmek kezelésére](#)

EQ- a saját és mások érzelmeinek megfigyelésre és értelmezésre való képesség. Az érzelmek hatékony felismerése, megkülönböztetése, valamint az érzelmeink szabályozásának képessége. Tulajdonképpen az EQ befolyásolja a viselkedésünket, reakcióinkat és döntéseinket



Meseolvasás:

- a gyermekek sokat tanulhatnak az érzelmekről a meséken keresztül, amelyek mindennapi élethelyzeteket mutatnak meg
- a mesék szereplői is különböző érzelmeket élnek át, amik eltérő viselkedésekben nyilvánulnak meg
- beszéljük meg, ki hogyan érezte magát a mesét, mi lehet az oka, esetleg milyen hatással volt a többi szereplőre



A gyermek nem tekinthető iskolaérettnek, ha:

- még nem alakult ki az iskolás korra jellemző testformája
- teherbíró képessége gyenge, fizikailag, szellemileg fáradékony
- figyelme könnyen elterelődik
- gondolkodása nem a tényeket ragadja meg, érzelmei befolyásolják
- munkaérettsége nem megfelelő, túl játékos
- szabálytudata kialakulatlan
- nehezen tűri a kudarcot
- önuralma, akarata fejletlen, érzelmei uralkodnak felette
- túl visszahúzódó, bátortalan, sok biztatást igényel

Egy-egy képesség fejletlensége még nem teszi lehetetlenné a tanulást, de nehézséget okozhat. Ha több területen mutat gyengébb teljesítményt a gyermek, akkor felmerül az iskolaéretlenség gyanúja. Ilyen esetben célszerű még egy évet biztosítani az óvodában, hogy a megszokott környezetben, a teljesítmény igénye nélkül érhesse el a megfelelő érettséget. Ha nem megfelelő időben történik a beiskolázás, annak hosszú távú negatív következményei lehetnek, például tanulási nehézségek, beilleszkedési vagy magatartási problémák. Ha bizonytalanak érzi magát, vagy visszajelzésre van szüksége iskolaköteles gyermeke aktuális fejlettségi állapotáról, érdemes felkeresni a Tanácsadó és Prevenációs Központot (Centrum Poradenstva a Prevenicie- CPaP)

Az iskola éretlen gyermek egész személyiségében vagy több részterületen mutat lemaradást vagy lassabb fejlődést.

Általános jó tanácsok:

- Legyen napirendünk- kiszámíthatóbbá válnak a gyermek mindennapjai, biztonságban érzi magát, tudja, mikor mi következik, ezáltal csökken az esetleges szorongás és félelem, a gyermek kiegyensúlyozottabbá válik
- Önállóságra nevelés- ösztönözzük gyermekünket, hogy önállóan végezze napi feladatait (mosakodás, öltözködés...)
- Házimunka korosztályok szerint- érdemes megállapodni, kinek mi lesz a napi feladata (játékok elrakása, asztal megterítése, stb). Így gyermekünk egyre önállóbbá és magabiztosabbá válik, megtanul felelősséget vállalni tetteiért